

Oförglömligheter!

Inte för att jag riktigt fattar det, men jag fyllde faktiskt 50 ifjol. Tidens flykt kan vara skrämmande rask och det mesta av tiden har jag "förslösat" i sällskap med friidrotten. Hur många år har man inte tillbringat på idrottsplatser av alla de slag... Här kommer en liten uppräknings av friidrottsliga upplevelser som av ett eller annat skäl dröjt sig kvar i minnet. Det är en "Tioitopplista" utan inbördes rangordning och dessutom utsatt för ständig förändring av tid, minne och dagshumör.

Speakern intervjuar Ricky och Honta vid Sommarspelen i Falkenberg 1974.

Kjell Isaksson slår världsrekord i Födökroken mars 1970

Saluhallen i Födökroken är i sig en fullständigt osannolik plats för en friidrottstävling. Normalt säljs här frukt, blommor och andra varor från arla morgonstund. Men några gånger i början av sjuttioalet stuvade man undan bananstockar, potatissäckar mm och arrangerade Friidrottstävlingar istället. Till och med föregångaren till Inne-SM, Riksmästerskapet, avgjordes här. Underlaget var en tunn grön matta som inte låg speciellt fast mot betongunderlaget. När löpare i hög fart passerade i de odoserade kurvorna så kunde mattorna glida någon cm utåt.

I denna märkvärdiga miljö lyckades vår stavfantom Kjell Isaksson i mars 1970 slingra sig över 534 cm och därmed höja amerikanen Bob Seagrens världsrekord med en cm. Dagen blev inte sämre av att jag själv vann UP-finalen (föregångaren till USM) i tresteg P16.

Isak på Vallen 1975

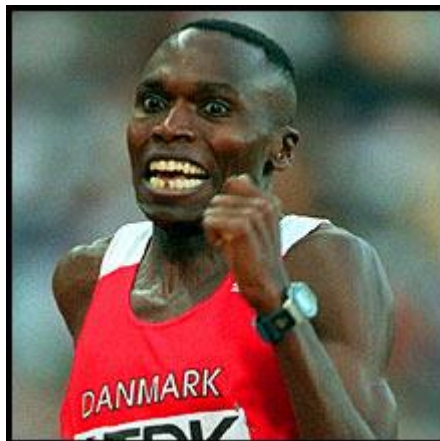
Wilson Kipketer på ÖIS Ungdomsspel maj 1989

Plötsligt stod dom där bara, två tystlåtna mörkhyade killar och ville efteranmäla sig. På knagglig engelska talade de om att de var från Kenya men tävlade för en dansk klubb. Och visst fick de vara med, trots att de inte hade några pengar att betala efteranmälningsavgiften.

Robert K Andersson som vann 800m i P18 blev sedermera världsstjärna på 1500m. Han innehar fortfarande det nordiska rekordet på 1500m med 3.32 och är en av de få som besegrat Hicham el Guerroj på sträckan.

Den andra grabben var 17 år gammal och vann 400m P18 på 49,6. Han hade ett fullständigt gudomligt löpsteg och jag minns min tanke att det här kan nog vara en kommande stjärna.

Man får väl säga att det blev så, för jag talar om världsrekordhållaren på 800m, Wilson Kipketer. Nästa år kommer han tillbaka till Göteborg för att avsluta en sagolik karriär med Europamästerskapet på Ullevi.

Inga pengar till startavgiften!

Bob Beamon som proffs 1973

Jag hade fått ett stipendium vid University of New Mexico i Albuquerque. I USA hade man samtidigt startat en proffscirkus i friidrott med namnet ITA (International Track Association). En av vinterns tävlingar avgjordes just i Albuquerque och givetvis var jag på plats. Speciellt intresserad var man naturligtvis av den sägenomspunne Bob Beamon efter hans drömhopp på 8.90m i Mexico 5 år tidigare. Sedan dess hade hans karriär minst sagt gått på kryckor och en rad skador hindrat honom.

Det var också uppenbart att han inte var i bästa form. Efter en fotskada hade han bytt upphopsfot och hans ansatslöpning var rent ut sagt urusel. Men ändå såg man ett fenomen i spillrorna....

Efter ett avbrutet förstahopp noterade han 8.11m i den andra omgången vilket var närmast osannolikt med den låga anloppshastigheten. I den tredje omgången tog han dock i lite för mycket vilket resulterade i en sträckning i bakläret. Det skulle visa sig att det var sista gången som Beamon hoppade över 8 meter. En ojämförlig idrottsbegåvning som man kommer ihåg för ett enda otroligt hopp in i framtiden och idrottshistorien!

Jonathan Edwards på Ullevi 1995

Min bänkgranne rotade efter en kormacka djupt nere i sin rygsäck just som Jonathan Edwards gjorde sig klar för sitt första hopp. Jag satt en armbåge i sidan på "kormackan" och meddelade bryskt: "Kolla för nu blir det världsrekord!". Mycket riktigt presterade Edwards historiens första godkända 18-metershopp med 16 cm marginal. I sitt nästa hopp spädde han på med ytterligare 13 cm och dessa 18.29m gäller ännu till denna dag som världsrekord.

Aldrig har tresteg hoppats vackrare - just detta år hade den djupt religiöse engelsmannen koll på tekniken till 100%. Ingen som helst framåtrotation och minimal fartförlust vid fotisättningarna. En teknik som han egentligen aldrig någonsin mer hittade tillbaks till.

Denna soliga dag var Edwards stora dag i livet. På prispallen ville applåderna aldrig ta slut och på läktaren bestämde sig en ung programutdelare vid namn Olsson att bli friidrottsstjärna.

Rekordet från Ullevi fyller snart 10 år!

Stefan Holm 2.33 i Eurajoki 18 juli 1998

Få svenska friidrottare har bjudit på så många högtidsstunder som Stefan Holm. Jag har haft förmånen att se honom tävla ända sedan 15 års ålder, men den tävling jag minns bäst är faktiskt en juniorlandskamp (22 år) långt inne i de finska skogarna. Stefan kom dit med ett utomhuspers på 2.26 och vi förväntade oss en hård duell med finnarnas stjärnskott Oskari Frösén.

Däremot var lagledningen lite gramse på vår andre stjärna, Staffan Strand, som avstod landskampen för en gala i Gateshead. Staffans 2.20m i England hade dock inte räckt långt i Eurajoki. Frösén såg helvass ut och höjde sitt personrekord med ett hopp över 2.27m. Stefan replikerade dock några minuter senare med 2.29m och tog sedan steget in i den yppersta världseliten genom att glida över fenomenala 2.33m! Vi var en svensk klack på gott och väl 20 personer som vrålade oss hesa. Överledaren Anders Prütz hade sprängt stämbanden redan under damsläggan och kraxade vid det här laget bara som en hes gammal korp! Efter avklarade 2.33m skanderade vi i samlad kör: **2.43 - 2.43 - 2.43!** Och visst skickade Stefan upp ribban en cm över Patrik Sjöbergs svenska och europeiska rekord. Han fick väl egentligen knappt nacken över ribban, men vilken upplevelse han bjöd oss på - där långt ute i de finska skogarna.

Olsson 14.48 på Åby Friidrott 20 september 1998

Det var årets sista utomhustävling, ett kylslaget UDM på ett blåsigt Åby. Viljo var inte där och jag skulle kolla några grabbar i trestegstävlingen. Bland annat höjdhopparen Christian Olsson som gjort debut i ungdomslandslaget mot Finland några veckor tidigare med personrekordet 2.04m.

Jag var nog lite skeptisk till det hela med tanke på de tunna Olssonska benen, men han överraskade med fin hoppkänsla och vann DM-titeln på utmärkta 14.48m. Och detta med avstamp några cm före plankan varför hoppet måtte dryga 14.70m i effektiv hopplängd. Han kan nog bli skaplig i tresteg också var min tanke när jag skyndade hem mot en värmande kopp kaffe i kvällskylan.

Nåjde mot O'Brien på Sommarspelen i Falkenberg 1973

Vaktmästarna hade lagt ner ett gediget jobb på de gamla kolstybbsbanorna. Man hade plogat, vattnat och markerat banor med marmorgrus. Vi hade lyckats samla ihop ett riktigt bra startfält, toppat av diskusduellen mellan Ricky Bruch och OS-mästaren Ludvik Danek. Hela 800 åskådare hade löst entré och det blev en härlig friidrottskväll.

Herrarnas 5000m-lopp visade sig lite överraskande bli tävlingens verkliga

höjdpunkt. Den anlitade haren, Ivan Jokic, drog halva distansen i jämnt och bra tempo. Därefter vidtog en tvekamp mellan förre världsrekordhållaren på hinder, australiensaren Kerry O'Brien och vår egen stolthet Bengt Nåjde. Det blev en fruktansvärd slutstrid där de bägge löpte sida vid sida över upploppet. På de sista stegen lyckades Nåjde pressa sig förbi och plötsligt lät de 800 åskådarna som flera tusen! Tiden för de bägge blev utmärkta 13.48.

Men det var på samma gång slutet på en friidrottsepok. De gamla kolstybbsbanorna ersattes av allvädersbanor och alla de små galorna runt om i landet dog på några få år ut. Utbudet av världsiddrott ökade samtidigt som TV-kanalerna blev flera. Publiken blev kräsare och det räckte inte längre med Ricky och Nåjde för att arrangera galor. Samtidigt sköt ersättningarna till de aktiva i höjden. Vid Sommarspelen 1973 hade Ricky en viss procent på entréintäkterna. Han slängde in en raggsocka till kassören med kommentaren: "Lägg pengarna här". I den raggsockan hade inte finansminister Sträng någon insyn...

Är det något jag saknar i dagens friidrott så är det de här små galorna. De höll friidrotten levande runt om i bygderna och gav fina tävlingstillfällen även för dem strax under eliten och de som var på väg upp. Loppet över 5000m blev för övrigt ett av O'Briens allra sista. Det uppdagades att han led av en hjärtkomma och fick avsluta sin löparkarriär i förtid.

***Nåjde, O'Brien och haren Jokic i första ledet.
I andra ledet ser vi bl.a. en ung Alexandersson***

John Walkers världsrekord på Vallen 12 augusti 1975

Jag tävlade i längdhopp på Vallen denna dag. Mina 6.70m är i högsta grad förglömliga, men det gav mig en fantastisk åskådarplats till ett historiskt världsrekord. Nästan 10.000 åskådare befann sig på läktarna och fick liksom undertecknad se ett lopp över engelska milen (1609m) som sent skall glömmas. Nyzeeländaren John Walker hade under sommaren snuddat vid världsrekorden på såväl 1500m som "mailen" och etablerat sig som världsetta, trots att Filbert Bayi erövrat rekordet med 3,51,0.

Med Göran Säwemark från Borås som hare öppnades nu loppet på närmast idealiska 56,3 och 1,55,5. Sedan gick Walker fram och avverkade tredje kvartsmilen på 57,5 (mellantid 2,53,0). Sista 150m såg man att han var fruktansvärt trött men han lyckades ändå hålla tempot uppe på krumma ben. Efter ett par minuters väntan kom så beskedet alla väntade på:

NYTT VÄRLDSREKORD!

Och inte nog med det - med 3,49,4 sprängde han som förste löpare 3,50-gränsen! Sist i mål (12:e plats) var för övrigt allas vår Curre Ljung på 4,09,8. Sedan gick Walker ut på stan och klämde några öl.

18 dagar senare var han tillbaks på Vallen för en attack på världsrekordet över 2000m i samband med en landskamp Sverige-Tjeckoslovakien. Han missade rekordet med en halvsekund, men det är en helt annan historia.

John Walker på Vallen

Götalandsmästerskapen Slottsskogsvallen juli 1974

Förr i tiden var regionsmästerskapen för seniorer mycket stora tävlingar av hög klass. De brukade ofta ligga som generalrep en eller ett par veckor före SM. Götalandsmästerskapen 1974 gick i perfekt högsommarvädret på Slottsskogsvallens nylagda tartanbanor. Det man framförallt minns var det fantastiska 400m-loppet för män. Michael Fredriksson var i kanonform och ångade efter en öppning på 21,6 halvvägs, runt på nytt svenskt rekord 45,8! Trots detta pressades han hela vägen av en på distansen ren nybörjare i form av Peo Sjöberg som sänkte sitt pers från 48,2 till 46,4! Trea på 46,5 var Gert Möller, medan Bengt Johansson och Klas Rydén inte ens kom på pallen trots tider som 47,2 och 47,4 sek. Åttonde och siste man i detta fenomenala lopp hade 48,5 sek. Senare på hösten kom Michael sexa vid EM i Rom på svenskt eldidsrekord 46,12 med landslagskollegan Erik Carlgren sju på 46,15 sek. Det var en 400m-generation vi inte sett maken till sedan dess. Nationsrekordet på 4x400m från OS-finalen 1972 (3.02.57) står ju fortfarande kvar i rekordlistorna. När man tittar på resultatlistorna från Götalands anno 1974 så slås man av hur seniortävlandet urholkats på dessa 30 år. På 1500m hade 9:e man 3,52 och 13 man sprang under 15 på 5000m. Låt vara att vi slussar in allt fler ungdomar i vår idrott, det var betydligt fler seniorer för 30 år sedan!

45,8 för nummer 459

Nr 24 är Utbys Klas Rydén som kom 5:a på 47,4!

Tillbaks till proffsgalan i Albuquerque 1973

Aldrig skall jag glömma kultävlingen där den halvgalne showmannen Brian Oldfield vräkte ut järnklumpen i absolut närhet av världsrekordet kring 21½ meter! När segern var klar efter den sjätte stöten begav han sig ut på ett ärevarv. Efter knappa 100m befinner han sig på höjdhoppbanan. Då viker han plötsligt av och floppar med en helt acceptabel floptechnik över ribban som ligger på 6 fot och 6

tum, det vill säga 1.98m!

Hade jag inte sett det med egna ögon hade jag inte trott att det var sant. Han vägde väl ca 120 kg väldigt vältränade kilon och hoppade i kastarskor. Saken blir inte sämre av att den som stod i tur att hoppa i höjdtävlingen var självaste Dick Fosbury, mannen som "uppfann" tekniken och chockat världen vid OS i Mexico 1968. Nu var han ganska otränad och hoppade inte stort mer än två meter. Det går massor av historier kring Brian Oldfield och man vet inte hur mycket som är sanning. Men odiskutabelt är att han 1975 stötte 22.86m och att han åtminstone ett par tillfällen presterade uppvärmningsstötar över 24 meter! Visserligen med övertramp, men ändå!

Om han tävlat i höjdhopp känner jag inte till men han betraktades som den mest explosive kulstötaren i världen.

"No man is entirely worthless, he can always serve as a bad example."

Brian Oldfield, efter att ha kritiserats för att röka mellan sina tävlingsstötar.

Där hade ni tio minnesvärda idrottsstunder från ett liv förslösat på idrott! Men egentligen är det bara bluff och båg.....Mina 10 bästa ögonblick är naturligtvis dels egna tävlingar, dels prestationer som gjorts av aktiva jag tränat. Fast det behåller jag för mig själv.

Sommarspelen i Falkenberg 1974 lockade 800 betalande åskådare trots kolstybbsbanor!